

ЛЫШЪХЪЭМ ИОФШІЭГЪУ ЗЭІУКІЭГЪУХЭР

Язэпхыныгъэ агъэпытэщт

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу Тхьаклушынэ Аслъан Тыркуем и Генеральнэ консулэу къалэу Новороссийскэ щылэ Бесте Пехливан Сун, ащ иофшлэгъухэу Окан Пакбеше ыкӀи Севиля Конниевам тыгъуасэ алукагъ. Иофтхьабзэм хэлэжыагъэх АР-м и Премьер-министрэу Къумпыл Мурат, республикэм лъапкӀ ИофхэмкӀэ, ІэкӀыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адырӀэ зэпхыныгъэхэмкӀэ ыкӀи къэбар жьугъэм иамалхэмкӀэ и Комитет итхьаматэу Шхъэлэхъо Аскэр, УФ-м ІэкӀыб къэрал ИофхэмкӀэ и Министерствэ и Представительствэу къалэу Краснодар щылэм иапэрэ секретарэу Игорь Терзиян. Адыгеимрэ Тыркуемрэ язэпхыныгъэ джыри нахъ гъэпытэгъэным фэшӀ шлэгъэн фаехэм, бгъуитӀумкӀи инвестициехэм ахэгъэхьогъэным, нэмыкӀ Иофыгъохэми къызэрэугъоигъэхэр атегушылагъэх.

АР-м и Лышъхъэ зэіуіэгъум пэублэ псалъэ къыщишӀыгъэ Адыгеим къэкӀогъэ хьакӀэхэм шӀуфэс къарихыгъ, игуапэу ахэм зэралукагъэр ариіуагъ.

— Адыгеимрэ Тыркуемрэ тарихым бэшагъэу зэрипхыгъэх. Мы къэралыгъом щыпсэухэрэм шхъэкӀэфэныгъэшхо афэтгъш, тызэгъус, зыкӀыныгъэ тазыфагу илӀ. Мыщ дэжым къыхэгъэщыгъэн фае адыгэхэр зыщыпсэурэ къэралыгъо 55-рэ фэдиізмэ Тыркуер нахъ къазэрэхъащырэр. Сыда плӀмэ тилъэпкъэгъухэр мыщ нахъыбэу исых. Культурэр пштэмэ, илӀэс къэс тизэпхыныгъэ нахъ мэпытэ. Тиансамблэ цӀэрылӀохэу «Налмэсымрэ» «Ислъамыем-

рэ» мы къэралыгъом концертхэр бэу къыпцатых, цыфхэр агъэгъушӀох. ЗекӀоным ылӀэныкӀыокӀи Иоф зэдэтшӀэн тлӀэкӀышт. Джаш фэдэу тизэкономикэ хэхъоныгъэхэр ышӀынхэм фӀлорышӀэшт инвестиционнэ программэхэм, проектхэм тахӀплӀэным тыфхъазыр, — къыіуагъ Тхьаклушынэ Аслъан.

Бесте Пехливан Сун къызэриіуагъэмкӀэ, мы аужырэ илӀэсхэм Урысыемрэ Тыркуемрэ язэпхыныгъэ хэхъоныгъэхэр зэришӀыгъэм шӀч хэлӀгъ. УФ-м къыкӀыхэу Анталием, хылушӀом инэмыкӀ чыплӀэхэм защызыгъэпсӀыхэрэм япчъагъ хӀпшыкӀлэу хэхъуагъ.

— ТыхьакӀэхэм яфӀло-фашӀэхэр

шӀпхъэшӀухэм адиштэу гъэцӀкӀэгъэнхэм, тикъэралыгъо агу шӀукӀэ кӀынэжыным сыдигъуи тыналэ атет. Ащ фэшӀ Тыркуем ипащэхэм унашӀо ашӀыгъ Урысыем къыкӀыхэрэм мзитӀум къыкӀоцӀ визэ ямылэу мыщ исынхэ, зыщагъэпсӀфын алӀэкӀынэу. АР-м и Лышъхъэ ыпӀкӀэ къызэриіуагъэу, Тыркуемрэ Адыгеимрэ бэшагъэу зэгъусэх, зблагъэхэр, зӀахылыхэр бгъуитӀуми арысах. Ар непэ тыззыпхырэ лӀэмыджэу щыт, — къыіуагъ Бесте Пехливан Сун.

Тыркуем щыщ предпринимательхэм, бизнесменхэм инвестициехэм алӀэныкӀыокӀэ Адыгеир непэ зрашӀогъэшӀэгъоныр къыіуагъ ыкӀи ащкӀэ нахъ тэрэзэу Иоф зэдэшӀлэгъэн фаеу ылъытагъ нэужым гущылэ зыштэгъэ Къумпыл Муратэ. Джырэ уахътэм Тыркуем щыкӀорэ зэпэуцужьым тицӀыфхэр зэ-

ригъэгумӀкӀыхэрэр, анахъэу мыщ зыщызыгъэпсӀфы зышӀоигъохэм ащыщыбэхэм ашӀэщтыр амышӀлэу къызэрэтенэгъэхэр АР-м и Правительствэ и Тхьаматэ къыіуагъ, ащкӀэ непэ Иофхэм язытет къыкӀэупчӀагъ.

— Зэпэуцужьхэр зыщыкӀорэ тикъэлэ инхэу Стамбул, Анкара, нэмыкӀхэми зыгъэпсӀфӀлэ чыплӀэхэр, хылушӀор апӀчыжъэх ыкӀи ащ сыдигъуи ащырэхъат. Къакохэрэм зэкӀэми ящынэгъончъагъ ухъумагъэ зэрэхъушӀтым шӀч хэлӀгъ, — къыіуагъ Бесте Пехливан Сун.

АР-м и Лышъхъэ зэіуіэгъум кӀэух зэфӀхысыжъхэр къыфишӀыгъэ, бгъуитӀур зытегушылӀэгъэ лӀэныкӀыокӀым тапӀкӀэ Иоф адашӀӀэным, шӀуагъэ къэзытыщт инвестиционнэ проектхэм республикэр ахэлэжъэным зерафӀхъазырыр къыіуагъ.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

Депутатхэм апай

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм иятӀокӀэнэрэ блырэ зэхэсыгъо 2013-рэ илӀэсым мэкъуогъум и 26-м щылӀэшт. Зэхэсыгъом зыщатэгущылӀэштхэ Иофыгъохэм мы къыкӀэлъыкӀохэрэр ахагъэхъагъэх: Адыгэ Республикэм и Лышъхъэ 2012-рэ илӀэсым Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет Иофэу ышӀагъэм фэгъэхьыгъэ зэфӀхысыжъэу Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и депутатхэм апашъхъэ къыщишӀышӀтыр; законопроектэу «Адыгэ Республикэм и Закон заулэмэ зэхъокӀыныгъэхэр афӀшыгъэнхэм фэгъэхьыгъэ» зыфиіорэм ятӀонэрэу хӀплӀэгъэныр; законопроектхэу «Адыгэ РеспубликэмкӀэ предпринимательхэм яфитыныгъэхэм якъэухъумэн фэгъэзэгъэ Уполномоченнэм ехылӀагъ», «Адыгэ Республикэм и Законэу «Адыгэ Республикэм инвестиционнэ ИофшӀэнэу шагъэцакӀэрэм ехылӀагъ» зыфиіорэм ия 14-рэ статья ия 1-рэ іахькӀуачӀэ имылӀэжъэу лъытэгъэным ехылӀагъ», «Экономикэ классым хэхьэрэ унэ ащӀфыным ифиты-

ныгъэ зилӀэ цыфхэм яспискэхэр зэрэзэхъагъэуцохэрэ ыкӀи цыфхэу а спискэхэм ахэхъаштхэм зэкӀэлъыкӀуагӀэу ялӀэшттым афэгъэхьыгъэ шапхъэхэм яхылӀагъ», «Федеральнэ законэу «КӀэлэцӀыкӀу ибэхэм ыкӀи ны-тыхэм аналэ зытемытыжъэу къэнагъэхэм зычӀэсышт унэхэр ятыгъэнхэмкӀэ Урысые Федерацием ихэбзэгъэуцугъэ заулэмэ зэхъокӀыныгъэхэр афӀшыгъэнхэм ехылӀагъ» зыфиіорэр гъэцӀкӀагъэ хъуным пае Адыгэ Республикэм и Закон заулэмэ зэхъокӀыныгъэхэр афӀшыгъэнхэм фэгъэхьыгъэ» зыфиіохэрэм апэрэу ахӀплӀэгъэныр, Адыгэ Республикэм и Законэу «Адыгэ Республикэм и Лышъхъэ ехылӀагъ» зыфиіорэм зэхъокӀыныгъэхэр фӀшыгъэнхэр ыкӀи нэмыкӀ Иофыгъохэр.

Зэхэсыгъохэр зыщыкӀохэрэ Залышхоу Жуковскэм ыцӀэ зыхъырэ урамым тет унэу N 22-м хэтым сыхъатыр 11-м ИофшӀӀэныр щаублӀэшт.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Владимир НАРОЖНЫЙ

Мэкъэгъэіу

Урысыем игидрометеогупчэ Къыблэ федеральнэ ыкӀи Темыр-Кавказ федеральнэ шӀолъырхэмкӀэ и Департамент къызэритырэмкӀэ, псыхъохэу, псыхъожьыехэу ыкӀи псырычӀаплӀэхэу Краснодар краим икыблэ-тыгъэкъокӀыплӀэ лӀэныкӀыо, Адыгеим ыкӀи хы ШӀуцӀэ іушӀом арытхэм щынэгъо шапхъэхэм анэсэу япсыхэм зыкъалӀэтын алӀэкӀышт.

Псым зыкъызиіэтыкӀэ, ошӀэ-дэмышӀэ Иофхэр къызидихьынхэм ищынагъо щыл. ЧыналӀэ нахъ лӀхъанчэхэм, псэупӀэхэм ар акӀлӀэдэн ылӀэкӀышт, лӀжыгъэхэр ыгъэкӀодышӀушӀтых, лӀэмыджхэм зыщӀаколілӀэрэ чыплӀэхэм мэшӀоку гъогухэм чыгур ачӀилӀэсыкӀыным, транспорт зэфӀшъхъафхэм яІофшӀэн къызэтыригъэуцоным, электрорыкӀуаплӀэхэм якӀэгъэкъонхэр рикӀыкӀыным ящынагъо къэуцущт.

А. П. ПОЛОЗЮК,
ошӀэ-дэмышӀэ ИофхэмкӀэ Урысыем
игъӀорышӀлӀнӀэ ШхъаІэ криіис Иофхэр
зэхӀфыгъэнхэмкӀэ игъӀорышӀлӀнӀэу
АР-м щылӀэм ипащэ игуадз

Агу къагъэкIыжыгъэ

Хэгъэгу ззошхор къызежыгъэр илъэс 72-рэ зэрэхъугъэм фэгъэхьыгъэ шIэжъ зэхыхъэ лIыхъужьхэм ясаугъэтэу Мыекъуапэ итемыр лъэныкъокIэ щыIэм джэ щыIуагъ. Адыгэ Республикэм и Лышхъэу ТхьакIушынэ Аслъан, АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и депутатхэр, министрэхэм я Кабинет хэтхэр, Хэгъэгу ззошхом и ветеранхэр, федеральнэ ыкIи республикэ къулыкъухэм япашэхэр, общественнэ объединениехэм ыкIи ныбжьыкIэ организациехэм ялIыкIохэр, нэмыкIхэри ащ хэлэжыгъэх.

Яхэгъэгу къаухъумзэ заом хэкIодэгъэ тидзэкIолIхэм шхъашэ афашыгъ, зы такыкIэр афэшъыгуагъэх. «Егъэ-шIэрэ машIом» блэрхэр ыкIи къэгъагъэхэр акIэралъхьагъэх.

Мэкьюогъум и 22-м мыщ фэдэ шIэжъ Iофтхьабзэхэр Урысыем ишъолъырхэм зэкIэм и ащыкIуагъэх, ахэм цIыфыбэ ахэлэжыгъ. Непэ рэхъатэу, мамырэу тыпсэуным фэбэнэгъэ, зыпсэу зыгъэтIылыгъэ тидзэкIолIхэр агу къагъэкIыжыгъэх, яшIэжъ агъэлэпIагъ.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

Ом джыри зэрар къыхъыгъ

БлэкIыгъэ шэмбэтым, мэкьюогъум и 22-м, республикэм ичIыпIэ зэфшъхьафхэм лъэшэу къащещыгъ. СыхъатитIу фэдизым ошхыр зэпыугъэп Iломи хъушт. Специалистхэм зэрагъэунэфыгъэмкIэ, мзэитIум къехын фэгъэм фэдиз мы зы пчыхъэм къехыгъ. Мыекъуапэ ыкIи Мыекъопэ районым ащылгъэш дэдагъ ыкIи ахэм ащыпсэухэрэм зэрар къафихыгъ. Мэкьюогъум и 23-м, чэщым, къутирэу Северо-Восточные Сады дэт унэхэм ащыщхэм псыр акIэхьагъ. ПсэупIэр бгычIэм зэрэчIэсым къыхэкIыкIэ, псэу къечъхырэр кэнаухэм адэмыфэу, къадэугъ. Ащ бжъ сыхъат зауIэ нахыбэ темышлагъэу къутирхэу Северный, Советский, Подгорный зыфиIохэрэр зыдэщыт лъэныкъомкIэ псыутIэу щыIэм псэу дэтэр къыдэкIуайи, дамбэр къыIуитыгъ, ар мы псэупIэхэм адэт унэхэм къакIэлъэдагъ.

Мэкьюогъум и 23-м, пчэдыжым, АР-м и Премьер-министрэу КъумпIыл Мурат псыр зыкIэхьагъэхэм адэжъ кIуагъэ. Министерствэхэм, къулыкъу зэфшъхьафхэм япашэхэр ащ игъусагъэх. ОшIэ-дэмышIэ IофхэмкIэ гъэIорышIапIэм икъулыкъушIэхэр, муниципальнэ образованиехэм, псэупIэ койхэм япашэхэр а уахътэм а чIыпIэм щыIэхэу къыпэгъокIыгъэх. Псэумэ апэу Правительствэм ипашэ цIыфхэм ахъхьагъ, IэпыIэгъоу аратыгъэм, шыкIагъэу яIэхэм защигъэгъозагъ. Нэужым псыутIэу псыр къыздэкIыгъэм кIуагъэ, къызщыдэкIыгъэ чIыпIэр зэригъэлэгъугъ, ар къызыхэкIыгъэри зэригъэшIагъ. Нэужым ошIэ-дэмышIэ IофхэмкIэ къулыкъум ыгъэпсыгъэ оперативнэ штабым изэхэсыгъо зехищагъ.

Псэумэ апэ Мыекъопэ район администрацием ипашэу Евгений Ковалевым Iофхэм язытет Премьер-министрэр щигъэгъозагъ. Ащ къызэриIуагъэмкIэ, Северо-Восточные Сады дэт унэхэм апэ псыр акIэ-

хьагъ, зэкIэмкIи ахэр 30 зэрэхъуштыгъэхэр. Ахэм елбэтэу псыр къакIащынэу рагъэжыагъ. Сыхъат горэ нахыбэ темышлагъэу къутирэу Советскэм псыр къызэрэкIэлъадэрэмкIэ макъэ къагъэлугъ. А уахътэм унэ 21-рэ ар зыкIэогъагъэр, нэужым Подгорнэм дэт унитIум арыхъагъ. Псыр метрэрэ ныкIорэу зыщыдэкIоегъэ чIыпIэхэр иIагъэх. Цыфхэр къагъэкощынхэу игъо ифагъэх, былымхэм зыпар иришлагъэп, ау шагубзыухэр хэкIодагъэх.

Мыекъуапи псыр зыкIэхьагъэ унэхэр къыдэкIыгъэх. Къалэм иадминистрацие ипашэу Александр Наролиным къызэриIуагъэмкIэ, къэлэ коим хэхьэрэ къутирэу Севернэм дэт унэ 30-мэ акIэуагъ, къэлэ кIоцIыр пштэмэ, шагухэм, хатэхэм зыщадэхьагъэ чIыпIэхэр щыIэх, псыр зэрыхьагъэр зы ун.

Щэджагъом, сыхъатыр 1-м адэжъ, зэхэсыгъор зыщызэхьащэгъэ уахътэм, джыри псыр урамхэм атетыгъ, шагухэм адэтыгъ, ау дэчъыпIэхэр агъэпсыгъэхэу етIупшыгъэу дащыштыгъ. Къутирэу Севернэм щыпсэурэ унагъоу зиунэ зэхигъэуагъэр, нэбгырипI хъухэу, фельдшер-мамыку пунктэр зычIэтыгъэ унэу къутирым дэтым чIагъэтIысхьагъ. Евгений Ковалевым къызэри-

IуагъэмкIэ, Северо-Восточные Сады дэт унэу къызыкIэуагъэхэм псыр а уахътэм акIэтыжыгъэп. Цыфхэр псэу зэшъошгъэмрэ хьалыгъурэ пчэдыжым жъэу аращэллагъ, ашхыштыр щэджагъом къафашагъ.

Псыр нахъ псынIкIэу зэракIагъэкIыжыштым бжъ итынхэу, ашхыштыр хьалыгъурэ ащамыгъэкIэнхэу, псэу зэшъошгъэм имызакъоу, зэрэтхьакIэштхэри къаращэлIэнэу Правительствэм ипашэ къафигъэпытагъ. Къулыкъу пэпчэ пштэрыл гъэнэфагъэхэр къыфишIыгъэх, ахэм ягъэцэкIэн охътабэ тырамыгъэкIодэнэу къариIуагъ.

— Унагъо тызынэмысыгъэ къанэ хъуштэп, — къыкIи гъэтхыгъ ащ. — Цыфхэм тIэпыIэгъу зэхашIэн фае. Псыр къымыузэ псэукIэ амалэу ялагъэм нахъ дэгъужэ зэрэхъуштым тыпылтын фае.

Премьер-министрэм игуадзэу Алексей Петрусенкэр IофшIэн псэури зэралыкIуатэрэм лъыплъэнэу ыкIи ежъ ышхъэкIэ Премьер-министрэр щигъэгъознэу унашэу къыфишIыгъ.

Тыгуасэ, пчэдыжым жъэу, джыри псэу къиугъэм къызди-хыгъэ тхьамыкIагъохэм ядэгъэзыжын фэгъэгъэгъэ министрствэхэм ыкIи къулыкъухэм япашэхэр Премьер-министрэм бжъогъэгъэх. Алексей Петрусенкэм къызэриIуагъэмкIэ, псэумкIи уни 114-мэ псыр къакIэхьагъ. Ахэм нэбгырэ 421-рэ ащэпсэу нэбгыри 111-р кIэлэцIыкIух. Анахыбэу зэрар къызыфишIыгъэр къутирэу Севернэм щыпсэухэрэр ары. Унэ 40 мыщ дэтэу псыр къызыкIэхьагъэр. Тхьаумэфэ мафэм, пчыхъэ нэс, псыр псэупIэхэм адашъыжыгъ, джы ахэм язэтэгъэуцожын Iоф дашIэ. ПэшIорыгъэшъэу къызэралытагъэмкIэ, сомэ мин

935-рэ хъурэ зэрар псым къыхыгъ. ПсэупIэхэм электричествэр ялагъэп, ар зэтырагъэуцожыгъ, ау псыр зэрыхьагъэгъэ унэхэм, джыри зэрэмыгъушъыжыгъэхэм къыхэкIыкIэ, аратыгъэгъоп. Цыфхэм псыри, хьалыгъури, ашхыштыри афашъныр мы мафэхэми зэпагъэуштыгъ.

ОшIэ-дэмышIэ IофхэмкIэ УФ-м и Министерствэ АР-мкIэ и ГъэIорышIапIэ ипашэ къызэриIуагъэмкIэ, мы мафэхэм гъогухэр, шагухэр къаукъэбзыштых, каналхэр атхъужыштых. Мыщ фэдэ Iофхэм апае шIыхьафхэр зэхашхэмэ нахыбэу шIуагъэ къытыштыгъэ Премьер-министрэм ылытагъ. Псауныгъэр къаухъумэгъэнымкIэ министрэу МэрэтыкIо Ру-стем цIыфэу псыр къызыкIэуагъэхэм япсауныгъэ изытет лъыплъэшт бригадэхэм мы мафэхэм Iоф зэрашIэщтыр къыIуагъ. КIэлэцIыкIоу мы унагъохэм арыхэр республикэм игъэпсэфыпIэ-IэзапIэхэм агъэкIонхэу ны-тыхэм амал аратыгъ, ау зы унэгъо закъу ащ

фэдэ шIоигъоныгъэ зилагъэр. «Роспотребнадзорым» АР-мкIэ и ГъэIорышIапIэ иIофышIэхэм псынэхэм ягъэкъэбзэн рагъэжыагъ.

ПсыутIэу зэрар къэзыхыгъэм псыр къыдэуныр къызыхэкIыгъэр, ащ идамбэхэр зыкIэмыгъэпытэгъагъэхэр нахъ игъэкIотыгъэу зэрагъэшIэнэу, ащ къыпкъырыкIыхъэ зэкIэ псыутIэу республикэм шагъэпсыгъэхэм язытет, шапхъэхэр

зэрашагъэцакIэхэрэр ауплъэкIунэу КъумпIыл Мурат ащ фэгъэгъэгъэу къулыкъухэм къафигъэпытагъ.

Нэужым АР-м и Лышхъэу ТхьакIушынэ Аслъан псыкIу-угъэм иIофыгъохэм афэгъэхыгъэ зэхэсыгъоу зехищэгъагъэми псыутIэхэм яIоф къышыхигъэщыгъ. Псым зэрарэу къыхыгъэр зыфэдизым, ащ идэгъэзыжын Iоф зэрэдашIэрэм ыпэрапшIэу зыщигъэгъозагъ. Нэужым ар псыутIэр зыем къыкIэлупчIагъ. Александр Наролиным къызэриIуагъэмкIэ, ар Мыекъопэ къэлэ администрацием бэджэндэу илъэс пчъагъэкIэ узэкIэIэбжыкIэм ытыгъагъ, предпринимателэу зыштагъэм пчэжыкIэ хъупIэ ышIыгъ, непи ащ мымакIэу пчэжыкIэхэр хэсых.

— Мыщ псыр къызэрэдэ-угъэм зимысагъэ хэлъым хэбзэгъэуцугъэм тетэу пштэдэкIыжъ ыхын фае, — къыIуагъ республикэм и Лышхъэ. — ПсыутIэхэр зыхэхэм ахэр мылкъу къэкIуапIэ зашIыкIэ, янэпкъхэм ягъэпытэн зэримыгъэгумэкIыхэрэм, щынэгъон-чъагъэм зэрэпымылхэм, пштэ-рылгъэу яIэхэр Iэпэдэлэл зэрашIыхэрэм гъунэ фэхъун фае.

ЩынджыкIэ шапIугъэ ЕмтIылъ Руслъан Адамэ ыкъом унагъом тхьамыкIагъоу къехъуллагъэм къыхэкIэу игъонэмысэу идунай ыхъожыгъ — чэщым ошIэ-дэмышIэу унэм къыкIани, ар хэстыхьагъ. ЩымыIэжым иIахыл-благъэхэм тафэтхьаусыхэ, къыныр адэтэгъошъ.

ЩынджыкIэ щыцIхэм Мыекъуапэ щызэхьащэгъэ Адыгэ Хасэм хэтхэр.

ХЪУТ Нэфсэт.

Мы зигугъу къэсшы сшлөгъохэр сичылэу Щынджые шыщых.

Сэ ахэр къэсшлэгъохэрэп, ау якъэбар сыщыгуаз. Чылэм икІэлэ пІугъэхэу, шІу альэгъухэу, къоджэдэсмэ агу къэкІыжъхэу, агъэлъапІэхэу шытых. Іофшлагъэу ялэхэр еджапІэхэм, институтхэм агъэфедэнхэу, кІалэу чылэм къыдэхухъэхэрэм мы якъоджэгъухэр ашІэнхэу, шысэ горэхэри атырахынэу ары сызыфаер. Мы кІалэхэр къашІэжъхэу чылэм цІыфхэр дэсых, ау Іофшлагъэу ялэхэр, гъогоу къакІугъэр икІу фэдизэу ашІэрэп. Сэ зымышІэрэр шызгъэгъуазэмэ, зышІэрэм ыгу къэзгъэкІыжъымэ сшлөгъу. АщкІэ тхылъэу сІэкІэлымэ бэдэдэ къарыпхын плъэкІышт.

Тичылтэ кІалэхэр сыд ушэтыпІэ зэфэхі якъэлэм агъэтылыгытэп. Ахэм тарэгущо. Зигугъу къэсшыхэрэр Цэй Ибрахым, Цэй Даут, Трэхьо Рэмзан, Мамый Ерэджыб арых. Мыхэм ягъашІэ кІэкІыгъэ, ау аплэхэр тарыхым къыханагъэх, атхыгъэхэр еджапІэхэм, институтхэм ащызэрагъашІэх, театрэмэ, клубмэ спектаклэ зэфэхъафхэр къащашІых.

Ибрахым

Мыхэм анахыжъэу, ау мэкІэ дэдэ зыгъашІагъэр Цэй Ибрахым Шъалихъэ ыкъор ары. Ибрахымэ 1890-рэ илъэсым Щынджые къыщыхыгъ. Илъэс 46-рэ къыгъэшІагъ. Мэкъумэ-щышІэ унагъу къызырхъуагъэр, янэ-ятэхэм Щынджые осэшхо щафашІыштыгъэу къаІотэжы.

Цэй Ибрахымэ ежъ къызыхэкІыгъэ лІакъор лІэкъо лъэшыгъ, зэш-зэшыпхубэ хъуштыгъэх, гъэсагъэу, еджагъэу ахэтыгъэр макІэп. Ибрахымэ тхакІо, драматург, Цэй Унае РСФСР-м изаслуженнэ артист, Цэй Аюбэ опернэ орэдылу, военнэ гъэсэныгъэ иІагъ, Воронеж дэт опернэ театрэм орэд къышцілоштыгъ, ау 1920-рэ илъэсым Добровольнэ дзэм хэхъагъэти краснэхэм аукІыгъ, Цэй Евгений художник цІэрыІуагъ, Краснодар дэсыгъ, Цэй Даутэ хэкуисполкомым иІофышІагъ. 1937-рэ илъэсым «народым ипый» аІуи аукІыгъ.

Ибрахымэ кІэлэ дэдэу Краснодар еджакІо макІо. Ау я 5-рэ классыр къызыухыкІэ, ахыщэ ытынэу зэрымІэм къыхэкІэу еджапІэм къычІагъэкІы. Ятэ ахыщэр зехым кІалэр ны-тыхэм якружокэу училищым иІэм зельэІум, ащ хэтхэм яшІуагъэ къырамыгъэкІынэу къыраІуагъ. Мэкъу-мэщ унагъом зэрэщыщыр къыфалэтыгъ. «Узыщыщыр шІІэрэба!» ыІуагъ директорым. А лъэхъаным революционнэ организациехэм кІалэр ахэлэжъэу ригъэжъэгъагъ. Социал-демократическэ купым Ибрахымэ хэхъагъ. Ары ны-тыхэм якружок ахыщэ къызкІырымгытэгъэри.

Ятэ Іоф дишІэнэу Ибрахымэ чылэм къегъэзэжы. Цэй-мэ якъутыр аІоу Щынджые

Ибрахым

Даут

Цэй зэшыхэр

пэмычыжъэу псэупІэщытыгъ. Ащ кІалэр макІо, ау ыгукІэ тхэным фэщагъэу шытыти, ащ зыфикъудыиштыгъ. Ащ тетэу ахыщэ хъати имыІэу чылэм къыдэкІышъ, цокъэзэкІадэхэр шыгъэу Екатеринодар макІо, нотариусэу ащ дэтым практикантэу Іохъэ, ыпкІэ къырамытэу мэзитІо ащ Іоф щешІэ. ЕтІанэ кинотеатрэм билетхэр ыщэнхэу кІуагъэ, ащ нэужым упаковщикэу Армавир искилад горэми Іоф щешІагъ. 1910-рэ илъэсым Екатеринодар къегъэзэжы. Фирмэу зыІухъагъэр хы ШІуцІэм дачэхэр щышІынхэу макІо. ЕтІанэ Трэхьо Лыу Іоф дишІэнэу Ермэлхъаблэ егъэзэжы, ау рабочхэм зрафыщытхэр ыгу римыхъэу къахэкІыжы.

Тыдэ зыщэІи Ибрахымэ икІэлэм ыгъэтІылыгытэп, тхэщыгъэ, адыгэмэ ягъэсэныгъэ, яегъэджен ыгъэгумэкІыштыгъэ. Анахъэу зыпылыгытэп поэиер, прозэр, фольклоры арых. Совет хабзэм игъэуцуні Цэй Ибрахымэ Іофышхо хишІыхъагъ.

Совет хабзэр къыдахы зэхъум чылэм дэхсэр ыугъоихэти щыІакІэр зэрэзблэхыгъэщым тегушыІэщтыгъэх. ХэбзакІэр къэзыухъумэщтхэри зэхыщэгъагъэх. Лъэкпкым игумэкІхэр ежъри игумэкІыгъэх, гъогоу хыхыгъэм дэмыхэу рыкІозэ, ригъэжъэрэ Іофыр зэшІуихызэ, адыгэмэ кІинэу альэгъугъэр ыгу имыкІэу игъашІэ къыхыгъ. 1912-рэ илъэсым къыщегъэжъагъэу тхэным пылыгъ. Пьесэхэу «КъокІас», «Фэмый», «Шъхъэзакъу», «ТхакІумкІыхэм ихъадэлус» зыфиІохэрэр ытхыгъэх. Лъэкпкым игурышэ-гупшысэхэр, игумэкІгукІаехэр къыриІотыкІыгъэх, адыгэхэм абзэ, ятарихъ, яІорІуатэхэм яугъоижъынкІэ ащ Іофышхо ышІагъ. Ытхыгъэхэр непэрэ мафэм дештэх, ащ къыкІырэр Ибрахымэ чыжъэу зэрэплъэщтыгъэр ары.

Щынджые милицэ купэу нэбгырэ зыхыбл зыхэтыр шы-зэхыщэгъагъ. Граждан заор аухы зэхъум чылэмэ порядкэ адэлъыным пае Ибрахымэ ежъ гъусэу иІэщтхэр къыугъоигъэх. Ахэм ахэтыгъ сэ сятэу

ЕмтІыль Хъаджэбирамэ, Джан Къэлэбатыр, ЕмтІыль Чэрымэ, Талъэкъо ТІахырэ, ахэм анэмыкІхэри. Советым исекретари хадзыгъ, Іофыр рагъэжъагъ. ЕтІанэ Ибрахымэ адыгэ театрэ Екатеринодар къыщызІуахынымкІэ Іофышхо ышІагъ, чылэмэ адэс ныбжыкІэхэр ащ чІигъэхъагъэх, Щынджые шыщ ныбжыкІэ заулі кІуагъэ. Ежъ Цэй Ибрахымэ ышыпхъоу Цэй Унай, ЕмтІыль Нэфсэт, Абрэдж Анзаур (заом хэкІодагъ), Трэхьо Мыхъамод, Талъэкъо Сулейман, КІыржын Тэмар, Пармакъо Айшэт — ахэр зэкІэ цІэрыІо хъугъэх. Театральнэ училищэр къызаухым Москва кІуагъэхэри къахэкІыгъэх. Ежъ Ибрахымэ лекциехэм, театральной Іофыгъохэм къафеджэщтыгъэ.

Чылагъохэр къыкІухъэхэзэ училищэм чІигъахъэщтыгъэх. 1912-рэ илъэсым ытхыгъэхэр къыхиутыхэу ригъэжъэгъагъ. Чылэм шыщхэу Абрэдж Юсыф, Бэчые Хъусен, Хъэмахэкъо ХъапІыгъ, Нэхэе Ахъмэд, къаІуатэхэрэр Ибрахымэ къызфигъэфедэщтыгъэх.

Урысыбзэр дэгъоу зэришІэрэм ишІуагъэкІэ, ІорыІуатэхэр, баснэхэр, зэридзэкІыштыгъэх. Ибрахымэ бзэ заулі ышІэщтыгъ. Цыганыбзэки гушыІэщтыгъэ, арапыбзэри дэгъоу ышІэщтыгъ. Украинабзэки тхэщтыгъэ.

ЗэкІэ ІофшІэгъэшхоу Цэй Ибрахымэ иІэхэр зэхэубытагъэу Шъхъэлэхъо Абу къыдигъэкІыжыгъэх. Джыри Іэпэрытхыхэр шыІэх, АРИГИ-м ибиблиотека чІэлъых. Париж къыщыдэкІыштыгъэ гъэзетэу «Мусульманин» зыфиІорэм Ибрахымэ ытхыгъэхэр 1938-рэ илъэсым французыбзэкІэ къыхиутыгъэх. 1934-рэ илъэсым ежъ Ибрахымэ ытхыгъэхэри, Крыловым ибаснэхэри адыгабзэкІэ къыщыхаригъэутыгъэх.

Крыловым ытхыгъэ баснэхэу «ПкІаумрэ къамзэгумрэ», «Бэджэжыемрэ сэнашъхэмрэ», «ТхакІумкІыхэм ихъадэлус» зыфиІохэрэри гъэзетэу «Колхоз быракъ» зыфиІорэм 1934 — 1935-рэ илъэсхэм къы-

щыхыутыгъэх. Украиныбзэки «Самотий» ыцІэу ІофшІагъэ Харьков къыщыхаутыгъ. Краснодар къыщыдэкІырэ журналэу «Известия Олико» къыхиутыгъэх «Одинокий», «Фэмый», «Инженер Хагупов», «Автомобиль», «Ржавчина», «КъокІас», «Фатимэ игушІуагъу», «Жымрэ кІэморэ», «Хъэлэбалыкъ», «Интеллигент тхъамыкІ» зыфиІорэ тхыгъэхэр. Ибрахымэ адыгэ тхакІохэу Еутых Аскэр, КІэрэщ Тембот, Хъаткъо Ахъмэд ІэпыІэгъушхо афэхъуштыгъ. Ибрахымэ ишъхъэгъусэу Надий къеІотэжы: «Ибрахымэрэ Темботрэ бэрэ Іоф зэдэшІэщтыгъ, атхыхэрэр зэрадзэкІыштыгъэх». Адыгэ лъэкпкым идышъэ кІэн Цэим ытхыгъэр, ар Шъхъэлэхъо Абу адыгэмэ аригъэгъотыжыгъ. Абу ащ пае щынджыехэр лъэшэу фэразэх.

Ибрахымэ къылэжыгъэу, ифэшІуашэу адыгэ театрэм ыцІэ фаусыгъ. Ащ кІэн дахэу къыщинагъэр театрэм къыщашІы, цІыфмэ арагъашІэ.

Даут

Цэй Даутэ, Ибрахымэ икІош дэдагъ. Ибрахымэ фэдэу адыгэмэ яеджэн, ягъэсэн фэбанэу шытыгъ. Даутэ еджэгъэ-гъэсагъэу адыгэ лъэкпкым иІагъэмэ ащыщыгъ. 1920 — 1930-рэ илъэсхэм Адыгэ хэкумкІэ апэрэ журналистэу шытыгъ.

Адыгэ хэку закъор арымырэу зэкІэ Темыр Кавказым хэхъэрэ лъэкпкхэм афэгумэкІыштыгъ. Ау Даутэ ащыгъупшэжъэу лъэхъан къыхэкІыгъ, сыда Іомэ 1937 — 1938-рэ илъэсхэм «народым ипый» аІуи агъэкІодыгъэмэ ахэфагъ. Даутэ Шэуджэн Мосэрэ ащ ишъхъэгъусэрэ зыукІыгъэмэ алыхъоу ригъэжъэгъагъ. Судым къыщэгъушыІэ, ар зыукІыгъэхэр къагъотыфэхэ алыхъуанхэу, яІоф зэхафынэу къеІо.

1928 — 1929-рэ илъэсхэм Даутэ партием и Адыгэ хэку комитет иотдел ипашэу агъэнафэ, ащ ыуж журналэу «Революция и горец» зыфиІорэм иредколлегие хэтынэу агъэнафэ. Ростов-на-Дону къыщыдэкІырэ

журналым истатъяхэр, ипсесэхэр къыщыхаутых. Даутэ урысыбзэр дэгъу дэдэу зэришІэрэр къызыфигъэфедэзэ, редколлегием хэлэжъэ. Апэрэу пьесэу «Шариат» зыфиІорэр ащ къыдегъахэ, статьяу «О задачах Краевого национального Совета» къыщыхарегъэуты.

Даутэ ІупкІэу, акылышІоу шытыгъ. Ар къыдалыты Темыр Кавказ крайисполкомым икрайколхоз пашэу агъакІо. 1931-рэ илъэсым Цэй Даутэ край Лъэпкъ Советым итхъамэтэ гуадзэу хадзы. Ащ ыуж Пятигорскэ — Темыр Кавказым икІэлэ шъхъалэ макІо.

Цэй Даутэ акылышІоу, гукІэгъушІэу зэрэщытыр зыгу римыхъыхэрэри шылагъэх, ау репрессироватэ ашІыгъэмэ яунагъомэ адэжъ кІозэ аделэщтыгъ, ишІуагъэ аригъэкІыштыгъ.

«Народым ипыймэ» якІалэхэр къегъэгъунэх аІуи зыгорэм ыІотагъ. Мэлылфэгъум и 12-м Темыр-Осетин крайкомым исекретарь ымышІэу Беслан кІуагъэ аІуи, партбилетыр зэриІыгъэу, зыдащэрэр ымышІэу чэщым Ставрополь хъапсым ащагъ.

Ауштэу командировкэ шыІэу аубытыгъ. Ипортфель политическэ словаррэ Мендельштам ытхыгъэхэмрэ дэлъыгъэх. Ахэри Троцкэм ытхыгъэхэри адыгабзэкІэ зэридзэкІыштыгъэх. Даутэ къырагъаІо ашІоигъуагъ Троцкэм готэу, иІофхэр зэригъашІэхэу, ау ащ фэдэ Іофхэр зэрымІэхэр, агуригъэІон ыІэкІыштыгъэп. Имылажъэр ыштагъэп, бэрэ едэуагъэх, еуагъэх. Илъэсищэ пылтыгъэх, ау Даутэ ежъ къеупылхэрэм анахъ Іушыгъ. Ежъ Шэуджэн Моси, Гошцунаи яІофхэр зэхыфыгъэу шытыгъэти, къызэреупчІыхэрэр шІоделэгъэу, ыгу квеоштыгъ. ЕтІанэ Іофыр зыштэгъэ следователэу Брусиловыр къыкІэнакІэу, длашъокІэ кеплэу, «хэт о крайкомым ухэзыдзыгъэри черкесыгу уиІэу», къызырелом чернильницэр ышти ащ ынатІэ еуагъ. Къэрэгъулмэ къяджи Даутэ чэщым чІаукІыхъанэу ариІуагъ, ыцэхэр Іуаутыгъэх, ыцаги, ыІыакъуи зэпакІыгъэх. «Контрреволюционнэ анти-советскэ организациер» зэхыщагъ аІуи патхагъ, илъэси 8 тыралъхы Воркута ащагъ. РашІагъэхэр шІошъхъакІоу сымэджэшхо хъуи 1943-рэ илъэсым Іагъэ. Ау иІахылыхэм зыдащагъэри къараІуагъэп, зыщыІагъэри, зыщагъэтІылыгыгъэри зэрагъашІэн алъэкІыгъэп...

Даутэ ыпхъоу Аминэт кІэлэегъэджагъ. Адыгэ кІэлэегъэджэ училищэр апэу къэзыухыгъэмэ ащыщыгъ, дэгъоу Іоф ышІэщтыгъ, ныбжыкІэ дэдэу идунай ыхъоужыгъ, илъэс 27-рэ нахыбзэ ыгъэшІагъэп. Даутэ ыш икІалэу Цэй Евгений художник цІэрыІошхоу Краснодар дэсыгъ, музеемэ ачІэтых исурэтшыгыгъэхэр.

Ащ фэдэ цІыфхэр Сталинскэ режимым екІодылагъэх.

ЕМТІЛЫ РАЗЫЕТ.
Тарихъ шІэныгъэхэмкІэ кандидат.

Тыгъэнэбзый

Щылычэу пытэ орэхъух!

Къеблагъ, къеблагъ, гъэмэфэ плырыр!

Илъэсым иохътэ анахъ чэфэу, фабэу, гоюу, псын-кIэу гъэмафэр игъогу те-хъагъ, мэфэ шыпккэ хэт-кIи тфэрэхъу! Тыгъэр жьбы-рытэдэж, гуфит-шъхъа-фит, нэгущу. Жьыр нэф-шъэгъо-пчэдыжъыпэм къабзэшъ-къабзэ зыпфэмы-гъэшхэкIэу. Мэзыр кIэракI: шхъонтIэбзэ зэикI; чыгхэм яшугъу, тхъапэмIу бырабэх; бзыухэр зэ-течых — орэдым кIырагъэщы. Щэдэжэгъуапэ зы-хукIэ мээ гъэхъунэ зIугъэкIотыгъэм кIэлэцIыкIу джэгъулэхэр бжъэпчIэу къетаджэх. Усэ ыкIи орэд макъэм заубгъу, дахуу зэдэжъыух, макъэм дырагъа-штэу, зэготхэу, есагъэхуу Iи, лъакъуи зэдашIымэ, къызэдапхъуатэзэ, тепкIэхэзэ макIох; етIанэ за-улэ теишIишъ, дзэкIолIым фэдэу, гъэпсыгъэ ищыгъэ-хуу къэуцух. ГъэпсыкIэ-шIыкIэхэм зафагъасэ.

Спорт зэнэкъокъур — къэчъэныр, къэпкIэныр, къэлъэныр етIупыцыгъэу рагъажэжэ, зэралъэкIэу за-псыхъэ. Агуи, ашъуи хэхъо, кIуачIэ агъоты. Илъэс еджэгъур къаухыгъэу апэкIэ лъэкIуатэх.

Ини цIыкIуи гъэмафэр лъэшэу якIас. Псыхъор къажэ, мэзыр къяджэ, бзыу цIыкIухэр къафэчэ-фых — мафэ пэпчъ яIэрылхъ. Шхъуи шкъуи ца-мыгъакIэх, кIэцыгъуабэ аргъэшхы, зэрахъорэм егъэгущIох. Гъэпсэфыгъор боу хъарзын, гъэпсэфы-гъор боу былым! Шъхъэм жьбы ехъэ, гум шэ тежъо, шъорэ лырэ хэти ешIы. Тхъагъор хэти зимыкIа-сэр?! КIэлэцIыкIухэр насынышIох.

КIэлэцIыкIухэр, сабыйхэр — хэтрэ цIыф лъэп-кыкIи анахъ баиныгъэ шхъалэх, гугъапIэх ыкIи къэкIоцIтыр ахэм арапхы.

Джары сабыигъор тхъэгъоным, сабый Iупэ-хэм цхыр ателъыным ны-тыхъери, хэгъэгу па-щэхъери зыкIигъэгумэкIыхэрэр.

КIэлэцIыкIухэм япсауныгъэ ухъумэгъэным ти Адыгэ Республикэ анаIэ щытырагъэты. 2013-рэ илъэс зыгъэпсэфыгъор мары бэмышIэу рагъэ-жъагъ.

Пчъагъэхэм къызэраIуатэрэмкIэ, Адыгеим икIэлэцIыкIу мин 23-м гъэмэфэ лагерхэм заца-гъэпсэфыцт. ЕджакIохэм ягъэмэфэ гъэпсэфы-гъо тиреспубликэ сомэ миллион 200 цыпIуа-гъэхъацт, ар бэ нахъ, макIэп. ГъэпсэфынIэ инхэр анахъэу зэрытхэр Мыекъопэ районыр ыкIи ти-къэлэ лъапэ дэжэ. Ац фэдэу зIофшIэн анахъ тежъэпсыхъагъэхэм ащыцых турбазэхуу «Гор-нэр», «Кавказыр». Мыхэм гуетыныгъэ хэлъэу гъэпсэфыгъо лъэхъаныр аублагъ. КIэлэцIыкIухэм ямафэхэр зэцыгъо имыфэхуу зэрацызэхъаццт-хэм вожатэхэми, кIэлэпIухэми лъэшэу анаIэ тет. ПцэрыхъакIохэм къарыу зIэ шхыныгъо зэфэшхъафхэр мафэ къэс афызэблахъуцтых, лагерым имедицинэ IофышIэхъери илъэс реным еджэным ыгъэпшыгъэ еджакIохэм нахъ зыкы-зэрашIэжъырым, япсауныгъэ зэрэхъахъорэм лъы-плъэцтых. Лагерхэм къаколIэгъэ еджэкIо цIы-кIухэм къушъхъэхэр, мэхэр арагъэлъэгъуцтых, Адыгеим ичIыопс арагъэшIэцт, хъышхъэм аха-гъэдэлэцтых. Арышъ, зыгъэпсэфыным готэу, пIуныгъэ-гъэсэнныгъэ Iофыгъохъери агъэцкIэ-цтых. КIэлэцIыкIухэр узынчэхуу, Iушхуу, цIы-фышIухуу къэтэдэжынхэр, пIугъэнхэр пстэуми зэдыраIоф ин.

СурэтхэмкIи усэхэмкIи бай

КIэлэцIыкIухэр! ТхакIоу Ожэ Аскэрбий шъош пае, шъуиадыгабзэ къэбзэным, баиным, шъуигу-лътэ чаныным апае, цIыф дахэ шъухъумэ шIо-игъоу мы тхылъ кIэрэкIэ дэдэр шъуфитхыгъ. Ац «Сэ лъытакIэ зэсэгъашIэ» зэреджагъэр. Адэ шъо шъудэгъуагъорэба ац зыфэжъыгъээнэIосэным? Ар зэрэгъэшIэгъоным, зэрэгъэдэхъагъэр шъуилагъоты.

Мары тхылъ кIышъом тыгъэпсыр зэфэдэкIэ текIутагъ, кIэлэцIыкIухуу еджэныр зыублэгъэ къо-дыехъери етIупыцы-гъэу, ин дэдэ хъугъэ-хуу закъыцыхъужъэу, япортфелэу атхыцIэ илхъери къаымыхы-лэкIэу, гушIом зэри-хъэхуу макIох еджа-пIэм. АшIогушIуагъу еджэныр: мэдIох, матхэх, еджэх, лъы-такIэ зэрагъашIэ, къэшъох, къэпкIэх, сурэтшIыным зыфа-гъасэ — джауцтэу дунаим хэуцох.

АмышIэцтыгъа-бэ мафэ къэс къа-шIэ, арышъ, мэгущIох. ДжьырэкIэ сабыйхэр хъупхъэ закIэх, кIэлэгъаджэм къариIорэр ашIэ, зи Iагъэзырэн. Янэ-ятэхъери мэгущIэх, зэралъэкIэу апылхы.

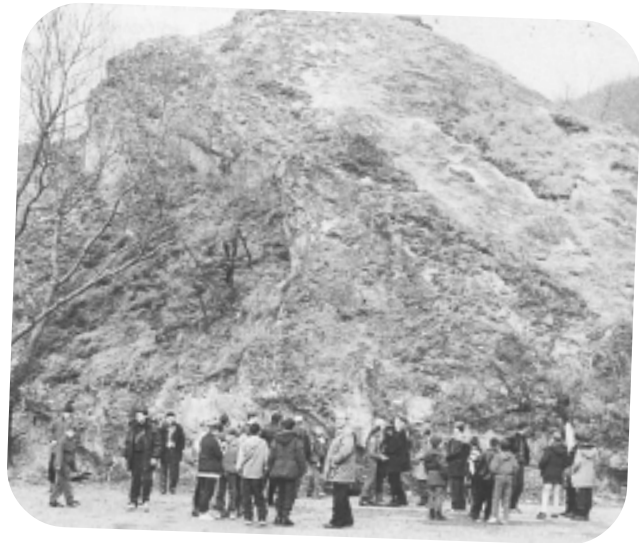
Ау пстэуми анахъ тхъагъор шъошIа, кIэлэцIы-кIухэр?! Ор-орэу тхылъхэм уяджэу зэбгъэсэнныр ары. Джащыгъум еджэгъэшхо ыкIи цIыф Iуш ухъуцт, укIэгъоажъыцтэн.

Къызэготхын Аскэрбий шъуфитхыгъэ усэ тхы-лъыр: Тыгъэ бзыр къыкIуидзыгъ, Оц пай ар, синэнау, Бзымэ орэдыр къыхадзагъ, Оц пай ар си Былау — къыщелэ усаIом «Ар ори уидунай» зыфилорэм. Бзэ IэшIу, бзэ гурыIо-гъошIукIэ зыкышъуфегъазэ, шъухицэ шIоигъоу мы дунай дахэм, шъуигъашIэ шIоигъоу цыIакIэр цагубзыхуу, псэушъхъэхэм, чIыопсым изэрэццт, нахъыжэ лъапIэхуу тэтэжэ-нэнэжъхэм, IофшIа-кIохэм, IорышIэхэм — гъэшIэгъонымбэм яхъылэгъэ усэхэр сурэтхъери акIыгъухуу къышъуфигъэхъа-зырыхы, тхылъ къышъуфидигъэкIыгъ. Джащ пае Ожэ Аскэрбий «Опсэу!» етIэ. Тэри тежэжэн ыкIи езбырхэр зэдэгъэшIэных.

Адыгэ хэбзэ-шIыкIэр

НэбгыритIу зэготэу макIомэ, чыжъэкIэ къапIэрэм нахы-жъыр къызэришIэрэр джа-бгъумкIэ зэрэщытыр ары. Щэу зэгъусэхэмэ, нахыжъыр агу-зэгу дэтыцт. Ац нахыкIалор — сэмэгумкIэ, анахыкIэр, ищыкIагъэ хъумэ ылофтэн е зыфаер къыфишIэн ылъэкIы-нэу, Iофтэбгэ папкIэу, джа-бгъумкIэ щытыныр тэрэз. Арышъ, гъогурыкIоным ха-бзэу хэлъыр пшIэмэ нахышIу.

Орэд джы къэтэжъугъаIу!

Зы лъытакI

ГуцыIэхэр зыер Бэрэтэрэ Хъамид
Орэдышъор — Андзэрэкъо Чеслав

КIэлэцIыкIухэр! Зы лъытакIэ ШъозгъэшIэныр сыгу къыхъагъ: МышкIу, мышкIу, мышкIу закIэу IэхъомбиншIым телъытагъ. МышкIу, мышкIу — къэсэлъытэ, Зы хэсэхышъ, цызэм пай.

Мыдрэ мышкIур кIышъо пытэшъ, ЗгъэтIысынышъ — зы чыгай! МышкIу, мышкIу, мышкIур хъоу Мэзы чIэгъым цысэшын.

МышкIу, мышкIу — къэсэлъытэ, МышкIу закIэу дышъэ бжыб.

МышкIу пчъагъэ згъэтIысыгъэшъ, КъысфэкIыгъэр мэзыжъый, МышкIу, мышкIу, мышкIур хъоу Мэзы чIэгъым цысэшын. МышкIу, мышкIу, мышкIу закIэу IэхъомбиншIым телъытагъ.

Убзэ узэнкIы, къабзэу гушыIэ (гъэжъызэ зытфэ-зыхэ къаIо): цышIу шIуцIэу сэ шIошIуцIэр о пшIоцышIоу пшIоцы шIуцIа? Уигулытэ гъэчаны: цабэ Iут, ау цакъэрэп.

(жэжIу)

НэкIубгъор
зыгъэхъабыргъэр
МАМЫРЫКЪО Нуриет.

Нахь псынклэу ыклIи нахь къызэрыклIоу хьугъэ

Адыгэ Республикэм икадастрэ учет клэу къыхэхьагъэхэм кадастрэ палатэм итхьаматэ къатегушылэ

Урысые Федерацием и Правительствэ 2012-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 1-м ыухэсыгъ (гъогу картклэ) зэджэгъэхэ Иофыгъом и Планэу «Мыкощырэ мылькум ылъэныкъоклэ къэралыгъо кадастрэ учетым ыклIи мылькумклэ ыклIи ащ ехьыллэгъэ шэн-щэфын Иофхэмклэ къэралыгъо фэло-фашлэхэр зэрафагъэцаклэхэрэм идэгъугъэ зыкъегъэлэтыгъэныр» (Урысые Федерацием и Правительствэ иунашбоу номерэу 2236-р зытетэу 2012-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 1-м кыдэкIыгъэр) зыфиорэр.

Гъогу картым егъэнафэ чыгу Iахьхэм ыклIи капиталнэ псэуалгъэхэм яхьыллэгъэ фитыныгъэхэу ялэхэр тхыгъэнхэр зэрэзэхэщагъэр нахь къызэрыкIоу гъэпсыгъэным фэгъэхьыгъэ Иофыгъохэр. Гушылэм пae, гъогу картым игъэцэкIэжын ишлуагъэклэ 2018-рэ илъэсым ехьуллэу цыфхэм мылькум ехьыллэгъэ фитыныгъэхэу ялэхэр къэралыгъом егъэтхыгъэнхэм палъэу илэр мэфI 7-м шIомыклэу ыклIи кадастрэ учетым ехьыллэгъэ Иофыгъохэр мэфI 5 палъэм шIомыклэу гъэпсыгъэн фаеу ыклIи къэралыгъо фитыныгъэхэу ялэ хьугъэхэмклэ хэти къашIонэн фимыгъэу, къолъхэ тын-Iыныным чыплIэ имылэу гъэпсыгъэнэу.

Федеральнэ кадастрэ палатэу «Росреестрэм» ифилиалэу къэралыгъо бюджет учреждениеу Адыгэ Республикэм шыIэм идиректорэу ХьокIо Аюб Хьазрэт ыкIом лъэлэу тхылыклэ зафэзыгъэзагъэхэм яфэло-фашлэхэр афэгъэцэгъэнхэмклэ, тхылыгъэр гъэхьазыргъэнхэм палъэу илэр гъэкIэклэу гъэпсыгъэнхэм кадастрэ палатэм Адыгэ Республикэм шызэшIуихыгъэхэр кыIотагъ.

Шалъэм къыкIичыгъ

Мыкощырэ мылькум ехьыллэгъэ фитыныгъэхэу уилэр къэралыгъом ебгъэтхыным охьтэ бэклае зерищыклагъэр шьэфэп. Арэу къэзышIырэр хэбзэгъэуцугъэхэм шэпхэ гъэнэфагъэхэр агъэуцухэш, уищыкIэгъэ тхылыгъэр къалыпхыным фэшI ведомствэ зэфэшхьафхэм зафэбгъэзэн фаеу шытылш ыклIи а зэпстэум мыльку шлуакIае ищыклагъэш, нэмыкI Иофыгъохэри кыкъокIыхэу хабзэш ары.

А зэпстэум кыыхэкIэу, 2012-рэ илъэсым итыгъэгъазэ, «гъогу картым» ыгъэнэфэрэ Иофыгъохэм ягъэцэкIэжын фежыгъэным нахь пасэу, къэралыгъо кадастрэ учетым палъэу илэр Адыгэ Республикэм нахь клэу щыгъэпсыгъагъ. Джы чыгу Iахьыр, псэуалгъэр, зишын мыухыгъэ объектыр учетым хьабгъэгъэуцоным, мыкощырэ мылькум ехьыллэгъэ къэбархэу кадастрэм хэтхьагъэхэр зэрыбгъэхьокIыныхэм ищыклагъэр мэфI 15-м, кадастрэ планыр къалыпхыным ищыклагъэр мэфI 12-м шIокIырэп. Нахьыпэм ахэр зэшIопхыныхэм ищыкIэгъэ палъэр мэфI 20-м ыклIи мэфI 15-м анэсыштыгъэх.

Гъэтхэпэм и 1-м кышыу-улагъэу учетым ищыкIэгъэ палъэр кадастрэ палатэм мэфI 7-м шIомыкIыштыгъэ ыгъэпсыгъ. А палъэм кыхеубытэх къэралыгъо тхынымклэ, кадастрэмклэ ыклIи картографиемклэ Федеральнэ къэралыгъо къулыкъум ипорталэу <https://portal.rosestr.ru> агъэфедзэ электроннэ шыкIэклэ тхылыгъэр къэзытыгъэхэр. Ащ пae кадастрэ палатэм документхэр зачылихыхэр чыплэм укIоныш чэзым ухэтынэу ищыклагъэп. Кадастрэ палатэм лъэлэу тхылыгъыр кыIэклэгахьэ гъунэпкэе е техникескэ планыр зыгъэхьазыргъэ кадастрэ инженерым. Электроннэ шыкIэклэ лъэлэу тхылыгъыр кытыным фэшI кадастрэ инженерым электроннэ цифровой клэтхэжыкIэр ыгъэфедэн фае.

Лъэлэу тхылыгъыр Порталымклэ къэптыныр кыинэу шытэп ыклIи ащ ахьшэ лыптынуу шытэп. Ащи изакъоп. Кадастрэ инженерхэм Iэпылэгъу афэхьугъэным фэшI зэхьагъэуагъ, кадастрэ палатэм исайтэу www.kadastr-01.ru рагъэхьагъ лъэлэу тхылыгъыр Порталымклэ зэрэптышт шыкIэм ехьыллэгъэ Инструкцияер, техникескэ Iэпылэгъу араты, ищыкIэгъэ консультациехэр тиспециалистхэм арагъотылIэх. Мэлылфэгъу-жъоныгъокIэ мазэхэм кадастрэ инженерхэм апае а Иофым ехьыллэгъэ дэклэу семинар-зэIуклэхэу чыплэ зыгъэIорышIэжыным икьулыкъухэм япащэхэр зыхэлэжыагъэхэр зэхэтщэгъагъэх. Ащ имызакъоу, гъунэпкэе ыклIи техникескэ планхэр Порталымклэ электроннэ шыкIэм тетэу зэ-

рэптыштыгъэ шыкIэр норматив правовой актхэу ахэм шыуашэу ыклIи купклэу ялэштыр зыгъэнафэхэрэм (Урысыем и Минэкономразвитие иунашбохэу номерэу 412-рэ зытетэу 2008-рэ илъэсым шэкIогъум и 24-м, номерэу 403-рэ зытетэу 2010-рэ илъэсым Ионыгъом и 1-м, номерэу 693-рэ зытетэу 2011-рэ илъэсым шэкIогъум и 23-м, номерэу 52-рэ зытетэу 2012-рэ илъэсым мзэае и 10-м кыдигъэкIыгъэхэм) кыдалыгъэх.

Мыкощырэ мылькур учетым хэгъэуцогъэным имызакъоу, Росреестрэм и Порталклэ къэралыгъо кадастрэ учетым хьабгъэгъэуцонхэ пльэкIышт кадастрэм нахь пасэу хэтхьагъэхэм зэхьокIыныгъэхэу афэхьугъэхэр, гушылэм пae, гъунапкъэхэр шыгъэнхэм ехьыллэгъэ ИофшIэныр загъэцэкIэ уж чыгу Iахьыр зыфэдизэу агъэунафегъэр ыклIи ар зыдэщылэ чыплэр. Ащ пae нотариальнэ шыкIэм тетэу къэуушыхьатыжыныш, кадастрэ инженерым ащ фэдэ лъэлэу тхылыгъэ электроннэ шыкIэклэ ытын ыльэкIынуу фитыныгъэ ептын фае.

Росреестрэм фэло-фашIэхэмклэ и Портал ишлуагъэклэ лъэлэу зилэм кадастрэ инженерым гъунапкъэм ехьылагъэм имызакъоу (техникескэ) планир кыIыхыны зэрилъэкIырэм имызакъоу, мыкощырэ имылыкъу ехьыллэгъэ кастрэ паспортри гъэхьазыргъахэу кыIэхы. Гъэтхэпэм кышыуулагъэу ащ фэдэ фэло-фашIэхэр бэмэ агу зэррихьырэр къэнэфагъ. Ыпэклэ а шыкIэр зыгъэфедэщтыгъэхэр проценти 2-м шIомыкIыштыгъэмэ, джы процент 17-м нэсыгъ. Ащ къегъэлыгъэу электроннэ шыкIэр бэклэ зэрэнахь дэгъур. ТиIофшIэн зэрэзэхэщагъэм ехьыллэгъэ къэбархэр нахьыбэу зылэклэзыгъахэ зышIоигъом ыпшгъэклэ кышчытIогъэ сайтыр агъэфедэн алъэкIышт.

Тхыгъэ шыкIэм тетэу лъэлэу тхылыгъэр къэзытыхэрэм яфэло-фашIэхэр афэгъэцэкIэгъэнхэм ыпэклэ палъэу иIагъэр ИофшIэгъу мэфI 15-у къэнэжы.

Электроннэ егъэблэгъэныр

Административнэ лъэбгъуедзыныр дэгъэзыжыгъэным изы амалышIоу шыт къэра-

лыгъо кадастрэ учетым пae тхылыгъэр экстерриториальнэ шыкIэм тетэу алытхыгъэхэр зэрэтыублагъэр. 2013-рэ илъэсым имзэае и 1-м кышыуулагъэу кадастрэ учетым хуэцогъэным е мыкощырэ мылькум ехьыллэгъэ зэхьокIыныгъэхэр учет шыгъэнхэм фэшI мыкощырэ мылькур зыдэщылэ чыплэм емыллытыгъэхэу, цыфыр кадастрэ палатэм сыдырэ иIофшIапи екIоллэн фит. Сыда ащ кыкIырэр? Нахьыпэм Теуцожь районым шыпсэурэ цыфым нэмыкI район щырилэ чыгу Iахьыр кадастрэ учетым хари-гъэтхэным фэшI а районым клон фаеу шытыгъэмэ ыклIи охьтэ бэклае ащ ищыкIэгъагъэмэ, джы кадастрэ учетым хари-гъэгъэуцоным фэшI Iахьыр, псэуалгъэр зыдэщылэ чыплэм емыллытыгъэхэу кадастрэ палатэм тыдэ шылэ иIофшIапи тхылыгъэр шаритынхэ ыльэкIышт. Гушылэм пae, Мыекъуапэ дэмыклэу ТэхьутэмыкIое районым щырилэ мыкощырэ мылькур учетым хари-гъэтхэн ыльэкIышт.

КъызэIутхышт

Мыкощырэ мылькур ягъэ-тхыгъэным ехьыллэгъэ фэло-фашIэхэу афэдгъэцаклэхэр цыфхэмклэ нахь Iэрыфэгъоу, нахь дэгъоу шытынхэм, уахьтэр къафэгъэнэжыгъэным ехьыллэгъэ Иофыгъохэр зетхьэхэзэ, къалэу Мыекъуапэ джыри зы егъэблэгъаплэ кышызэIутхынуу зыфэдгъэхьазыргъ. Урамэу Майонскэм, 41-м 2013-рэ илъэсым ибэдзэогъу и 1-м кышызэIутхышт егъэблэгъаплэм адрэ тиIофшIэплэ чыплэхэм афэдэу мафэхэмкIи сыхьатхэмкIи иIофшIэн зэхэщэгъэшт. Гъубджым шыублагъэу шэмбэтым нэс цыфхэр шырагъэблэгъэщтых, блыпэмрэ тхьаумафэмрэ зыгъэпсэфгыгъо мафэх. Сыхьатыр 8.00-м шыублагъэу 17.00-м нэс рагъэблэгъэщтых, гъубджым сыхьатыр 8.00-м шыублагъэу 20.00-м нэс, шэмбэтым сыхьатыр 8.00-м шыублагъэу 14.00-м нэс цыфхэм кыжэщтых.

МФЦ-м шыIэ егъэблэгъаплэр

Къэралыгъо ыклIи муниципальнэ фэло-фашIэхэмкIи пшгъэрылгыбэ зыщэгъэцэкIэрэ Гуп-

чэу Мыекъуапэ нурамэу Краснооктябрьскэм, 47-м чIэтым-рэ Росреестрэм и ГъэIорышIаплэу Адыгэ Республикэм шыIэмрэ зэдашыгъэ зээгъыныгъэм тегъэпсыкIыгъэхэу, къэралыгъо кадастрэ учетым, мыкощырэ мылькумклэ ыклIи ащ епхыгъэ шэн-щэфынымклэ фитыныгъэхэу ялэхэм мыкощырэ мылькумклэ къэралыгъо кадастрэм ехьыллэгъэ къэбархэр ятыгъэнхэм афэгъэхьыгъэ тхылыгъэр ащ шалаых. Росреестрэм зэшIуихырэ Иофыгъохэм ягъэцэкIэн фэгъэсэгъэнхэм фэшI МФЦ-м иIофшIэхэм апае теориемкIэ ыклIи практикэмкIэ занятиехэр зэхэтщэгъагъэх.

Ащ нэмыклэу, цыфхэм яегъэблэгъэн дэгъоу зэхэщэгъэным кадастрэ палатэм испециалистхэм МФЦ-м иIофшIэхэм ищыкIэгъэ Iэпылэгъухэр аратых, хуэкъоныгъэ хэмылэу тхылыгъэр гъэпсыгъэнхэм фэшI шIэгъэн фаехэр араIотэжыых. Росреестрэм иотделэу къалэу Мыекъуапэ дэтым иIофшIэхэм ищыкIагъэ зыхьукIэ тхылыгъэр алыхыгъэнхэм ыклIи ятыгъэнхэм яхьыллэгъэ ИофыгъохэмкIэ МФЦ-м иIофшIэхэм мэфI реным телефонклэ яупчлэхэм джэуапхэр аратыжыых, IэпылэгъушIу афэхьух. Кадастрэ учетым ыклIи мыкощырэ мылькум ехьыллэгъэ зэхьокIыныгъэхэр учет шыгъэнхэм афэгъэхьыгъэ тхылыгъэхэу зэкIэ Мыекъуапэ шалахыгъэхэм япроцент 71-р МФЦ-м иIофшIэхэмкIэ пхырагъэкIыгъэх.

Хэбзэ къулыкъухэм тхылыгъэр къатыштых

Мыкощырэ мылькум ехьыллэгъэ Иофхэр нахь къызэрыкIоу гъэпсыгъэнхэм учетым ехьыллэгъэ палъэр гъэкIэклэу гъэн ыклIи цыфхэмкIэ зэкIэри нахь Iэрыфэгъоу гъэпсыгъэнхэ закъор арэп ыгъэнафэрэр. Ащ кыдылгытэрэ лъэныкъо шьхьаIэхэм ащыщ къэралыгъо хэбзэ ыклIи муниципальнэ къулыкъухэм зэпхыныгъэхэу адытиIэхэр электроннэ шыкIэм тетэу гъэпсыгъэныр.

Федеральнэ законэу «Мыкощырэ мылькумклэ къэралы-

гъо кадастрэм ехыыллагъ» зыфилоу номеруу 221-ФЗ зытетэу 2007-рэ илгэсым бэдзэогум и 24-м кыдэкыгъэм, Федеральнэ законэу «Къэралыгъо ыккы муниципальнэ фэло-фашлэхэр афэгъэцкыгъэнхэм изэхэщэн ехыыллагъ» зыфилоу номеруу 210-ФЗ зытетэу 2010-рэ илгэсым бэдзэогум и 27-м кыдэкыгъэм шагъэнафэ кадастрэ учетым пае документ зырызхэр цыфыр хэмылажъэу къэралыгъо хэбзэ ыккы муниципальнэ къулыкъухэм къытфэгъэхынхэ зэрэфар.

Арышъ, мыкощырэ мылтыкур кадастрэ учетым хэгъэуцогъэным фэшл муниципальнэ образованиехэм, псэуплэхэм, чыплэ шьолгырхэм, шэпхэзгъэнэфагъэ пылзэу агъэфедэрэ зонэхэм, куптэу зыхахэхэрэм, бгъэфедэнхэ узэрэфит шыккэм, мыкощырэ мылтыкум иадрес яхыылгъэз къэбархэр электроннэ шыккэм тетэу къэралыгъо хэбзэ ыккы муниципальнэ къулыкъухэм къалыхыгъэнхэм техэгъэным ехыылгъэз Иофшлэныбэ кадастрэ палатэм егъэцкыгъэ. А шыккэм цыфхэм Иоф зэрадашлэрэр нахъ кызырыклоу ыккы нахъ псынклэу ыгъэпсышт. Хэушъхьафыкыгъэу хэгъэуэфыкыгъэн фае Урысые Федерацием и Правительствэ 2008-рэ илгэсым шышъхьэлум и 18-м номеруу 618-рэ зытетэу къыдигъэкыгъэ унашбэм зэригъэнафэрэмккы, къэралыгъо хэбзэ къулыкъухэм ыккы чыплэ зыгъэлорышлэжыным икъулыкъухэм тхылыплэ шыккэлкы къэбархэр къытфалгъэлэсыхэ мыхъуштэу зэригъэнафэрэр. Ищыккэгъэ къэбархэр ахэм электроннэ шыккэм тетэу къытфалгъэлэсынхэ фае.

А гухэлъыр гъэцкыгъэжыгъэным фэшл Адыгэ Республикэм чыплэ зыгъэлорышлэжыным икъулыкъухэм зэпхыныгъэхэр адэгъэпсыгъэнхэмккы и Комитет тилэпылгъоу, 2013-рэ илгэсым жьоныгъуаккэм чыплэ зыгъэлорышлэжыным икъулыкъухэм ялыккхэр программэ ухъазырыныгъэу чыгу лахыр зыхэхэрэ купым ыккы зэрагъэфедэн фитыхэ шыккэм, мыкощырэ мылтыкум иадрес яхыылгъэз къэбархэр электроннэ шыккэлкы къытфалгъэлэсынхэм иамалхэр къэзытырэм Иоф зэрэдашлэшт шыккэм фэгъэсэгъэнхэм фэгъэхыгъэ егъэджэнхэр афызэхэтщэгъагъэх.

Учетым къыгъэлэгуагъэхэм атегъэпсыкыгъэу чыгу лахыр е капиталнэ псэолгъэ объектыр зыем зэхьокыныгъэхэр афэшлыгъэнхэм ехыылгъэз къэбар лытэгъэлэсы, ащ ыуж ищыккэгъэ хъумэ, къэбарыккэхэр зэрытхэгъэ кадастрэ паспортккы е кадастрэм къыхатхыкырэр къылыгъэным фэшл кадастрэ палатэм зыфигъэзэн фит. Зыцкыккэслогъэ документхэр мэфэ 5 палгъэм шломыккэу афагъэхъазырых.

Гъунапкъэр гъэнэфэгъэн фае

Тапэккы гухэлъэу шытыр мыкощырэ мылтыкумккы къэра-

лыгъо кадастрэм ибазэ зыккы, ыккы мыкощырэ мылтыкум, ыккы ащ епхыгъэ щэн-щэфэн фимытыныгъэхэм яхыылгъэз къэралыгъо кадастрэ зыккы гъэпсыгъэнхэр ары. Ащ пае мыкощырэ мылтыкумккы къэралыгъо кадастрэм шызылуккыгъэз къэбархэм шыпкыагъэу ахэлъыр уплгъэзкыгъэным ехыылгъэз Иофшлэныбэ кадастрэ палатэм егъэцкыгъэ. Мыкощырэ мылтыкум ехыылгъэз къэралыгъо кадастрэм фэгъэхыгъэз къэбархэр ренэу тэуплгъэккы, икъуныгъэу ахэлъыр зэхэтэфи. Хэуконыгъэз кызахкыккы, федеральнэ хэбзэгъэуцугъэм зэригъэнафэрэм тетэу тэр-тэрэу тэгъэтэрэзыжы. Анахъэу тыналэ зытедгъэтыхэрэм ащыщ чыгу лахыр ягъунапкъэхэр зэтемыфэхэу, зым ичыгу лахы адрэр хахъэу кызырэхэккырэр. Джы шыцкы норматив правовой базэм кадастрэ хэуконыгъэхэр дэдгъэзыжыгъэнхэу амал къытитырэп, арышъ, чыгу лахыр зиунаер а Иофым кыхэлэжыбэн фае. Кадастрэ хэуконыгъэр гъэтэрэзыжыгъэным фэшл чыгур зиунаем лгъэу тхылгъэр гъунапкъэхэм япланрэ къытихыыллэнхэ фае.

Федеральнэ законэу «Мыкощырэ мылтыкум икъэралыгъо кадастрэ ехыыллагъ» зыфилоу кадастрэ палатэм фитыныгъэу кыритырэп чыгу лахыр ягъунапкъэхэр гъэтэрэзыжыгъэнхэ зэрэфар ехыылгъэз унашбэ икхуэхэгъэныр ыккы чыгу лахыр зиунаем лыгъэлэсыгъэныр ары нылэп. Арышъ, цыфым ащ фэдэ унашбэ зылгъагъэлэсыккы чыгу лахыр ягъунапкъэхэр гъэунэ-

фыгъэнхэм ехыылгъэз Иофшлэныр иккырыккэу аригъэгъэцккэн, хэуконыгъэхэр аригъэгъэтэрэзыжыгъэнхэ, гъунапкъэхэм яхыылгъэз планыккыр кадастрэ палатэм лыгъэлэсын фаех. Тхылыгъэм ыгъэнафэу шытын фае чыгу лахыр ягъунапкъэхэр кыгголь лахыр ягъунапкъэхэм зэрахэмыхэрэр.

Телефон уплгъэккыныр

Тилофшлэны зэрэзэхэшагъэм шлуагъэу кытырэм икхэгъэзлгъэоккы шъхьалэу шыт лгъэ-луккы зыкытфэзыгъэзагъэхэм яфэло-фашлэхэр зэрафэдгъэцккыгъэхэм кырауаллэрэр. Росреестрэм и Гъэлорышлэны ичыплэ къулыкъухэм цыфхэм къэралыгъо фэло-фашлэхэр зэрафэдгъэцккыгъэхэм идэгъугъэ кырауаллэрэр зэгъэшлгъэным фэшл унашбэ кыдэдгъэккыгъэ. Ащ зэригъэнафэрэм цыфхэм яеплгъэккыгъэхэр зэгъэшлгъэнхэм пае телефонккы яупчыгъэх. Ахэм къалохэрэм тизэлуккыгъэхэм тащатегушыцкы, ашломытэрэзэу кылауагъэхэм лгъапсэ афэхъухэрэр зэхэтэ-фых, ахэр дэгъэзыжыгъэнхэм ищыккыгъэ Иофыгъохэр зэтэхъэх. Арышъ, цыфхэр зымыгъэрэзэр лгъэныккыгъэхэр зэхуагъыкыгъэу кыралотыккыхэ ыккы къытфалгъэлэсыхэ тшлоигъу. Тэ анахъэу тегъэразэ зэупчыгъэхэм янахыбэм фэло-фашлэхэр зэрафэдгъэцккыр шыккэм ыгъэразэхэу кызырауагъэм.

Телефонккы узэрафытеоштыр

Отделхэр	Пыгъэдэккыжы зыхырым ылгъэккыуацкы, ыцкы, ятацкы	Телефонхэр
Къэбархэр алыхыгъэнхэмккы ыккы документхэу №1-м Иоф дэшлгъэнымккы отделыр	Кортюева Аида Аслъан ыпхъур	56-86-51
Къэбархэр алыхыгъэнхэмккы ыккы документхэу № 1-м Иоф дэшлгъэнымккы отделыр	Середа Алексей Анатолий ыккы	56-90-78
Къэбархэр алыхыгъэнхэмккы ыккы документхэу № 2-м Иоф дэшлгъэнымккы отделыр	Яхуылэ Елена Вячеслав ыпхъур	56-80-87
Къэбархэр гъэхъазырыгъэнхэмккы ыккы ятыгъэнхэмккы отделыр	Агъыржбанэккы Азэлат Аслъан ыккы	56-80-87
Кадастрэ учетымккы отделыр	Коваленко Юлия Сергей ыпхъур	56-86-67
Кадастрэм изещэн гъэпсыгъэнымккы отделыр	Максимова Елена Александр ыпхъур	56-90-78

Росреестрэм ифилиалэу Адыгэ Республикэм шыцкы кадастрэ зещэгъэнымккы иотдел испециалистхэм Тэхьутэмкыкое отделэу поселкэу Инэм шыцкы, урамэу Октябрьская, 5/1-м, гъубджмафэ пэпчэ дэккыгъо консультацехэр шызэхашэх.

Фермерым ионыгъо мафэхэр

Къуаджэу Кошхьаблэ пэмычыжъэу тыздэклогъэ чыплэм мээ шьолгыр шхонтлэ кыхъэу зыщызыщырэ кыгголь хэ хэсэ мыным комбайнэу «Дон-1500»-рэ зыфилоу фэдитлэу кыщеккыкы. Мыщ тыщыккы хэр зычыгу кыщыкыгъэ фермерэу Емыккы Аслъан. Илгъэс къэс Ионыгъо лгъэным Кошхьаблэ районым тызыккыккы анахъ фермер дэгъоу зыцкы кыралохэрэм ар ащыщышъ, Иофшлагъэхэм защытымыгъэгъуазэу кыхэккырэп.

— Симэккыумэщышлэ-фермер хызмэтшлэу «Емыккы» цлэу зыфэсыусыгъэмккы гъэрэкло тилгъэ чыгу дэдэхэр арых лгъыгъэ зэфэшъхьафхэр мыгъи кызыщыдгъэккыгъэхэр, — къытфэлэуатэ Аслъан. — Чыгу жьоккыккы гектар 600 сыхызмэтшлэу кыфэгъэзагъ. Коцэу Исхыжыным фаеу силэр гектар 220-рэ, ащ иугъоижыны мэфэ зауэлкы тыфегъэшт. Хэр кызыщыгъэккыгъэр гектар 60, мы комбайнитлэу зыхэт хэ хъасэу тызккылырытыр зэрэхъурэр гектари 8, лгъыгъэу кытырэр чылапхъэккы згъэфедэшт. Адрэ хэ гектар 52-у тыугъоижыгъэм гектар телытэу центнер 40-м кыщымыккы кытыгъ. Джы хэр зыщылу-хыжыгъэ хыпкыым комбайнэхэм кыхатэккыгъэ уарэр туккы ясэгъэшлышъ, фермэу былым пашгъэхэр зыщытхъухэрэм рясэгъэщаллэ. Ащ шыщ фермэм щыдгъэфедэшт, тимеханизаторхэм е зычыгу лахъ кысфэгъэзагъэхэм ащыщхэу уарэ фаехэм ястышт.

— А зычыгу лахыр гъэлажъэхэрэм ащ фэшъхьафэу сыда узэ-рятэщтыр?

— Пай пэпчэ лгъыгъэ килограмм 1200-рэ, тыгъэгъэзэ

дэгъэ литрэ 30, шьоушыгъу килограмм 30 ясэты, зэккыры кысфэразэх.

— Комбайнэ тхьапша уилэр?

— Комбайни 3-ккы сибжы-хъасэхэр Исхыжыных. Жыккы хъугъэхэм, механизаторхэу ахэм Иоф языгъашлэхэрэр лгъэ-ласэхэшт, дэгъоу алыгъых.

— Комбайнэ дэгъухэу лгъыкыб хэгъэгъухэм къащашыхэрэм афэдэхэу республикэм шагъэфедэ хъугъэр маккы. Гъэрэклоу Ионыгъом уикоц хъасэ «Лаверда» зыфилоу комбайнэм Иуихы-жъэу тыкырихыыллэгъагъ.

— Ары, сщэфыгъагъэ ащ фэдэ комбайнэ дэгъу, ау сфэмылыгъэу сщэжыгъэ. Ар бгъэфедэн зыхъуккы чыгубэмэ бжыхъасэхэр къащыбгъэккынахэ фае, зы мэфэ Иофшлагъэм а комбайнэмккы гектар 40-м кыщымыккыккы Иупхыжыным плгъэккышт, сэ кызгъэккырэ гектар 300-м ехъурэп, мэфэ 5 Иофшлагъэу ащ ищыккыгъэр. Тирайон ахэм афэдэ комбайнэу итыр зытлэу нылэп, зыгорэ кыщышлымэ, къалэу Краснодар Иоф дыуилэн фае, ахыщэу ащ фэдэ комбайнэм илыгъыным пыккыуадэрэри маккы. Арышъ, мы шлулгъэурэ комбайнэхэмккы члэнагъэ фэмыхъоу сибжы-хъасэхэр сзугъоижыных, фермерхэм ащыщхэмэ лгъылыгъэу сафэхэу.

— Хэу Иупхыжыгъэм кыкыгъэм сыда еппэгъэ-сыгъэр?

— Былымхэм ялс пэлутэгъахэ, зычыгу лахъ згъэлажъэхэрэм ясэты, осэ тэрэз шы-лэ зыхъуккы, шыщ лахъ сэшэ. Къэккырэ бжыхъэм хэр гектари 140-м фэдизым щыспхыныу исэхъухэшт, мы хъасэу Иупхыжыным кытхырэп ащккы згъэфедэшт.

— Аслъан, уикоц игъом члэнагъэ фэмыхъоу уугъоижыныу, гухэлъэу уилэхэр кыбдэхъунхэу пфэтэлэ, — тызэрэфэразэр гурыдгъэлауагъэу фермерэу Емыккы Аслъан тыкы-гъоккыжы.

ЛГЪХЪУСЭЖЪ
Хъаджэрэштбый.

Сурэтхэм арытхэр: комбайнерэу Титыу Аслъан; комбайнэм лгъыгъэр машинэм ретаккы.

ШЫЛЭНЫГЭМРЭ НЫБЖЫКЛЭХЭМРЭ

Гъашлэм ижъогъо нэф клосэштэп

Гукъэклъжъ дахэу шылэныгэм кы-хэнэшт мафэм илээс 11 ежагъэхэр мэкьюогум и 21-м зэлуклагъэх. Гурит еджаплэр кызыраухыгъэр къэзыушыхатырэ тхылхэр кьаратыжыгъэх. Гушылэгъу тызыфэхъугъэ ныбжыклэхэм сэнэхьатэу кыяхыштым ягугъэ-гупшысэхэр епхыгъэх.

Дышъэ, тыжын медальхэр кызыфагъэшъошагъэхэр бэ мэхъух. Адыгэ Республикэм гэсэнэгэмрэ шлэныгэмрэклэ иминистрэу Хъуажь Аминэт, Мыекьюапэ иадминистрация ипашэу Александр Наролиныр, нэмыкхэри тыгъосэрэ клэлэеджаклохэм зерафэгушлуагъэхэр тлэгъугъэ. Мыекьюапэ ипчэгу шъхьалэу В. Лениным ыцлэклэ шытым шызэлуклэгъэ ныбжыклэхэм адыгэхэр, урысхэр, къэндзалхэр, ермэлхэр, нэмыкхэри ахэтых.

Шылэныгэм игъогоу зытехэхэрэм еплъыклэу фырылэр сэнэхьатэу кыяхыхэрэм зэрехыгъэр дэгъоу къагурэлэ. Клэлэгъаджэ хъунэу кытэзылуагъэр бэл. Экономикэм, юрист йофыгъохэм, медицинэм дахыхыгъэр маклэп. Космонавт, дзэм икьулыкьушлэ, журналист хъунэу зыми кытылуагъэл.

Мыекьюапэ гимназиу N 22-р къэзыухыгъэхэр нэгущлох. Гушылэгъу тызыфэхъугъэмэ тигуапэу аплэхэр къэтэлэх: Кушъэкъо Джэнэт, Шъхьапплэжыкыкы Изабелл, Кучмэз Милан, Тальэкъо Пшымаф, Терзиян Сергей, Цыклу Бислян, Гребнев Вадим, Шъхьэлэхъо Асыет, Леонова

Анастасия, Бжэмбэхъо Зураб.

— Ныбжыклэ гэшилэгъоных едгъеджагъэхэр. Янэ-ятэхэри сэшлэх, — кьелуатэ я 11-рэ классым пэщэныгъэ дызезыхыгъэ Нэмытлэкъо Мирэ. — Зэгурэлэх, зэрэлыгъэх. Шылэныгэм игъэшлэгъогоу зытехэхэрэм янасып щэгъотынэу сафэлъало.

Клэлэгъаджэу ялагъэхэм къашытхыгъэх Кушъэкъо Джэнэт, Терзиян Сергей, Тальэкъо Пшымаф, Шъхьэлэхъо Асыет, нэмыкхэри.

— Тилэкъо клэлэгъаджэхэр, инженерхэр, полицием икьулыкьушлэхэр, фэшъафхэри кыхэклыгъэх, — ело нэгущлоу, шъабэу

шхыпцлэу Кушъэкъо Джэнэт. — Сэ медицинэм илофышлэ сыхъу сшлоигъу. Цыфым ипсауныгъэ кьэуухъумэныр сэнэхьат дэгъуклэ сэлъыгъэ.

С. Терзиян, И. Шъхьапплэжыкыкы, П. Тальэкъор, В. Гребнев, В. Шъхьэлэхъор, нэмыкхэри кыяхышты сэнэхьатым пэшлорыгъэшъу егупшысагъэх. Сид фэдэ Иэнатлэ йуштытхэми, клэлэгъаджэу ялагъэхэр, шлэныгъэ зышызэрагъэгъотыгъэ еджаплэр зышъагъэгупшэштэп.

Шылэныгэм кышыхыгъэхэр сэнэхьатыр зэблэпхъун фаеу кыхэклы. Ащи тыгъосэрэ клэлэеджаклохэр егупшысэх. Еджаплэм ныб-

джэгъуныгъэу шызэдашлэгъэр шылэныгэм шыльагъэклуатэ ашлоигъу. Ащ фэшлэ зы апшэрэ еджаплэ зэдгълэхъанэу гухэлъ зышылэгъэхэри ныбжыклэхэм къахэклыгъэх. Тидэ клуагъэхэми, сид фэдэ сэнэхьат ялэштми цыфыгъэ ахэлъыным, ныбджэгъуныгъэр агъэлъэлэным ахэр гуклэ фэхъазырых. Адыгабзэр нахышлоу зэзыгъашлэ зышлоигъохэри ахэтых — ари тызыгъэгущлорэмэ ахэтэлыгъэ.

Шъопсэу, тиныбжыкыкыгъэр! Гъашлэм насып шышъогъот!

Сурэтым итхэр: Мыекьюапэ гимназиу N 22-р къэзыухыгъэхэр.

ИСКУССТВЭМРЭ ПІУНЫГЭМРЭ

Музеир

еджаплэмэ ащыш

Адыгэ Республикэм и Лъэпкъ музей къэгъэлъэгъонэу кышызэлъахыгъэхэм клэлэеджаклохэр ащэгъэгъагъэх. Ащ даклоу, музей илофышлэхэм клэлэцлыкыкы йыгъыплэхэм, зыгъэпсэфыплэхэм зэлуклэгъухэр ащызэхашэх. Тарихъым, искусствэм, хъэклэ-кыуаклэхэм, бзыухэм, джэгъуалъэхэм, еджэным, нэмыкхэм афэгъэхыгъэ йофтхьабзэхэр гъэшлэгъоных.

шылэзэ, тарихъым клэлэеджаклохэр кызырэклэупчлэхэр кышыхыгъэх.

Мыекьюапэ лицееу N 19-м иклэлэеджакло цыкылухэр АР-м и Лъэпкъ музей тыгъуасэ шылагъэх. Адыгеим культурэмклэ изаслуженнэ йофышлэу, зылашлэр археологъу Тэу Аслъан тарихъ кьэбархэр йупклэу кылотагъэх. Хэгъэгъу зэошхор 1941-рэ илгъэсым кызыррежыагъэр, Мыекьюапэ фашистхэр кыдахыгъэх зэрэшыгъуныклагъэхэр, мамыр цыфхэр, партизанхэм ахэтхэр зэрукыштыгъэхэр, нэмык гукъэклъжхэр жы мыхъухэу А. Тэум ылытагъ.

А. Горковенкэр, М. Теуцожыр, А. Цуамыкьор партизанхэм япа-

щэхэу пыйхэм апэуцужыгъагъэх. Фашистхэр зыми шъхьасыштыгъэхэп, бзыльфыгъэхэри аукаштыгъэх. 1942-рэ илгъэсым пыйхэм яклодылагъэх Къоджэ Хьалымэт, Анна Титовар, нэмыкхэри.

Лицеим иклэлэгъаджэу Лариса Кузнецовам Лъэпкъ музей кышцгъэ клэлэцлыкыкыкы яупчлэхэр тшлогъэшлэгъоныгъэх. Музеим шалгъэгурэ пкыгъохэр, тарихъ кьэбарэу зэхыхыгъэх шылэныгэм епхыгъэх. Лъэпкъ музей еджаплэ зыфэхъугъэ клэлэхэри, пшъашгъэхэри купым хэтгыгъэх.

Сурэтым итхэр: Мыекьюапэ лицееу N 19-м иеджаклохэр Лъэпкъ музейм шылэх.

— Мыекьюапэ районым ипсэуплэу Краснооктябрьскэм, Ханскэм, Мыекьюапэ иеджаплэхэм тащылагъ. Къалэм игурыт еджаплэхэм яклэлэеджаклохэр куп хъухэу Лъэпкъ музейм кьэклох, — кьелуатэ Лъэпкъ музейм иотдел ипашэу Сиджахъ Маринэ. — Хэгъэгъу зэошхор 1941-рэ илгъэсым мэкьюогум и 22-м кызыррежыагъэм ехыллэгъэ кьэгъэ-

лэгъонэу Ханскэм шызэхэтшагъэм нэбгырабэ хэлъжагъ. Заом ехыллэгъэ пычыгъохэу кинофильмхэм къахэтхыгъэхэм клэлэеджаклохэр яплыгъэх.

Лъэпкъ музейм илофышлэхэу Надежда Бурмистровар, Тэу Аслъан, Шъэоцлыкыкы Фатимэ, Ожъ Фатимэ, нэмыкхэри зэхыхъэхэм, къэгъэлъэгъонхэм зэрахэлажэрэм Сиджахъ Маринэ кытегу-

ФУТБОЛ. РЕСПУБЛИКЭМ ИЗЭНЭКЪОКЪУ

Апэрэ къеклоклъыгъор аухы

Тхьамафэу блэкыгъэм Адыгэ Республикэм футболы-мклэ изэнэкъокъу хэлъжэрэ командэхэм апэрэ къеклоклъыгъом хэхьэрэ ешлэгъухэр ялагъэх. Зэлуклэгъухэм яклэуххэр тшлогъэшлэгъонэу зэфэтхысыжыгъэх.

Командэхэр купитлоу гошыгъэхэу зэдешлэх, нахъ лъэшыр язэрэгъашлэрэп.

«Еджэркъуай» — «Кошхьабл» — 1:3, «Адыгъкъл» — «Инэм» — 1:2, «Улап» — «Пэнэжыкыкыуай» — 1:0.

«Урожай» — «Кошхьабл» — зэлуклэ тыгъуасэ ялэнэу шытыгъ.

Чыплэхэр зэтэгъапшэх

Купэу «Къокыплэр»

1. «Кошхьабл» — 10
2. «Тэишсын» — 7
3. «Урожай» — 6
4. «Еджэркъуай» — 6
5. «Нарт» — 3
6. «Факел» — 0.

«Къохьаплэр»

1. «Улап» — 7

2. «Инэм» — 7
3. «Пэнэжыкыкыуай» — 6
4. «Адыгъкъл» — 6
5. «Герта» — 0.

Апэрэ къеклоклъыгъор мы тхьамафэм аухынэу шыт.

Нэклубгъор
зыгъэхъазырыгъэр
ЕМТИЛЪ Нурбий.

Зэхэзышагъэр
ыкы кыдэзы-
гъэкыгъэр:
Адыгэ Республи-
кэм лъэпкъ
Йофхэмклэ, Іэкыб
кьэралхэм ащы-
псэурэ тилгъэп-
кьэгъухэм адырлэ
зэпхыныгъэхэмклэ
ыкы кьэбар
жъугъэм иамал-
хэмклэ и Комитет
Адресыр: ур. Кре-
стьянскэр, 236

Редактор
шъхьалэр
ДЭРБЭ
ТИМУР

Редактор
шъхьалэм
ианэрэ гуадзэр
МЭШЛЭКЪО
Саид

Пшъэдэклыжъ
зыхыгъэр
секретары

НЭПШЛЭКЪУЙ
Заур

Редакциер
зидэшылэр:
385000,
кь. Мыекьюапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
редактор шъхьалэм
ианэрэ
гуадзэр:
52-49-44,
редактор гуадзэр-
пшъэдэклыжъ зы-
хыгъэр секретары:
52-16-77.
E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зышаушыхьаты-
гъэр:

Урысые Федерацием
хэутын Йофхэмклэ,
телерадиокъэтын-
хэмклэ ыкы зэлъы-
Іэсыклэ амалхэмклэ
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
члэплэ гъэлоры-
шлэплэ, зэраушыха-
тыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зышыхаутырэр

ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
кь. Мыекьюапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Пчъагъэр
4010
Индексхэр
52161
52162
Зак. 2280

Хэутыным
ушыкылтхэнэу шыт
уахьтэр
Сыхьатыр 18.00
Зышыкылтхэгъэхэ
уахьтэр
Сыхьатыр 18.00